

Projekt

z dnia 24 maja 2021 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XXXV/ /2021
RADY GMINY MICHAŁOWICE**

z dnia 1 czerwca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Michałowice na lata
2021 – 2025”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 713, 1378) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 218, 956) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 1876, 2369), Rada Gminy Michałowice uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Michałowice na lata 2021 – 2025”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Michałowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady
Gminy Michałowice

Daniel Gajoch

Załącznik do uchwały Nr XXXV/ /2021
Rady Gminy Michałowice
z dnia 1 czerwca 2021 r.

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY MICHAŁOWICE NA LATA 2021 – 2025

Michałowice 2021

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie	4
1. Definicja przemocy, jej rodzaje oraz i cykle	4
2. Rola stereotypów i przekonań dotyczących przemocy domowej	6
3. Skutki przemocy w rodzinie.....	7
Diagnoza problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy Michałowice.....	9
1. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Michałowice.....	9
2. Zasoby lokalne umożliwiające pracę z problemem przemocy w rodzinie.....	19
3. Analiza SWOT.....	20
4. Założenia Programu	21
Podstawy prawne i powiązania Programu z gminnymi dokumentami strategicznymi.....	23
Wdrażanie Programu	25
1. Cele Programu.....	25

2. Harmonogram realizacji Programu.....	27
3. Uwarunkowania realizacji Programu i jego przewidywane efekty.....	32
4. Podmioty realizujące działania w ramach Programu	33
5. Finansowanie Programu.....	34
6. Monitoring i ewaluacja Programu	34

Wprowadzenie

Jednym z istotnych i długofalowych celów polityki społecznej państwa jest tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu, w jej ramach, postaw i zachowań antyspołecznych, generujących patologie społeczne, w tym między innymi przemoc domową. Rodzina, bez względu na jej formę czy typ, stanowi bowiem fundament społeczeństwa i bez niej trudno wyobrazić sobie jego funkcjonowanie.

Rodzina jako najważniejsze środowisko w życiu człowieka, kształtuje jego osobowość, poglądy i system wartości. Stanowi system wewnętrznych relacji i powiązań, w którym wszyscy członkowie wzajemnie na siebie oddziałują, pozostając w dynamicznej równowadze. Każda zmiana ma wpływ na ten system i może prowadzić do zaburzenia tej równowagi.

Przemoc w rodzinie zaburza w sposób szczególny funkcjonowanie tego systemu, naruszając podstawowe prawa człowieka (w tym prawo do życia i zdrowia) niszcząc poczucie godności, bezpieczeństwa, szacunku i zaufania. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodziny wymaga podejmowania interdyscyplinarnych oddziaływań zarówno w stosunku do osób doświadczających przemocy domowej, jak i do osób stosujących przemoc.

Niniejszy Program zmierza nie tylko do łagodzenia następstw trudnej sytuacji osób dotkniętych przemocą w rodzinie poprzez objęcie ich profesjonalnym wsparciem, lecz również do zmiany sposobu myślenia społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Jego nadrzędnym celem jest ograniczenie na terenie gminy Michałowice skali problemu przemocy, zaś cele szczegółowe odnoszą się do funkcjonowania całego gminnego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

Program został opracowany przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Michałowicach w konsultacji z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego w Michałowicach do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przedstawicielami jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny i dziecka. Zawiera on zadania do realizacji dla wszystkich gminnych jednostek i instytucji, a także organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy Michałowice.

W części opisowej Programu zostały zawarte podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie, istotne dla jego właściwego zrozumienia

oraz planowania działań w zakresie profilaktyki i działań naprawczych w tym obszarze.

W części diagnostycznej ukazano skalę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Michałowice – w oparciu o dane pozyskane z Komisariatu Policji w Zielonkach, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Michałowicach (w tym Punktu Konsultacyjnego), Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie, Prokuratury Rejonowej Kraków – Śródmieście Wschód, szkół i przedszkoli funkcjonujących na terenie gminy Michałowice, placówek służb zdrowia, a także w oparciu o dane będące w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej. W diagnozie zjawiska przemocy w rodzinie uwzględniono również wnioski z analizy ankiet wypełnionych przez mieszkańców gminy. Przedstawiono ponadto zasoby instytucjonalne i kadrowe, oraz potrzeby w obszarze szeroko zakrojonej pracy z rodzinami uwikłanymi w przemoc. Powyższe dane posłużyły do przeprowadzenia analizy SWOT, w oparciu o którą wyznaczono cele oraz opracowano harmonogram realizacji Programu. Przyjęto, że cele Programu (główny i operacyjne) będą stanowić kontynuację celów wyznaczonych na lata 2018 – 2020.

Zakładając, że niniejszy Program będzie stanowił wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Michałowice i będzie realizowany przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań w przedmiotowym obszarze, oczekuje się, że przyczyni się on do stworzenia zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ograniczenia zjawiska przemocy oraz poprawy kondycji rodzin mieszkających na terenie gminy Michałowice.

I. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

1. Definicja i cykle przemocy w rodzinie

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy się ona nam najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, stosowaniem przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia lub też z gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia.

Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Mimo, że w relacjach międzyludzkich obecna była od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiło się niewiele, jakby nie zauważając jej jako poważnego

zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które w konsekwencji prowadzi do znacznych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków emocjonalnych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw.

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie.

Przemoc w rodzinie, zwana także potocznie przemocą domową, zgodnie z treścią art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 ustawy, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*. Definicja ta nie wyczerpuje wszystkich znamion przemocy, nie mieści się w niej bowiem przemoc ekonomiczna.

Jak podaje Jerzy Mellibruda[#], na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej.

- **z perspektywy prawnej** – przemoc w rodzinie jest przestępstwem określonym w Kodeksie Karnym i zagrożonym określoną karą (najczęściej stosowany art. 207 k.k. dotyczy znęcania się fizycznego lub moralnego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 5 lat.),
- **z perspektywy moralnej** – dokonywanie przemocy to krzywdzenie drugiego, słabszego człowieka i jako takie jest złem moralnym,
- **perspektywa psychologiczna** – zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, ukazuje mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą a ofiarą; psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwaniu się od przemocy.

Z kolei w **ujęciu socjologicznym** ukazane są czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

Pomimo sporów definicyjnych zjawisko przemocy w rodzinie, czyli intencjonalne działanie członka rodziny, wykorzystujące nierównowagę sił, naruszające prawo i dobra osobiste, jest przede wszystkim indywidualnym dramatem osób jej doświadczających.

Podsumowując przemoc w rodzinie:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka – działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym,
- jest procesem, gdyż nie pojawia się zniemacka oraz tworzy cykle,

- ma tendencje do powtarzania się i rzadko jest jednorazowym epizodem,
- jest intencjonalna – zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
- wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli, dominacji i uległości,
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny,
- powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyka.

Wyróżnia się następujące formy przemocy w rodzinie:

·**przemoc fizyczna** – nazywana również „gorącą”, to każde agresywne zachowanie polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (m.in.: popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia);

·**przemoc psychiczna** – zwana również „zimną”, to umyślne agresywne działania, wykorzystujące nie tyle siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie u ofiary pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in.: wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami);

·**przemoc ekonomiczna** – przejawia się w uniemożliwieniu dostępu do rodzinnych środków finansowych, prowadząc do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy);

·**przemoc seksualna** – wymuszenie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych przez ofiarę praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy (np. sprawca stosuje przemoc grozi użyciem przemocy, żeby zmusić ofiarę do stosunku, może zostać skazany za gwałt);

·**zaniedbanie** – stan ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Formy przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna – mogą się wzajemnie przenikać, ale każda z nich może również występować odrębnie.

Przemoc w rodzinie nie jest czynem jednorazowym. Bardzo często ma długą, niekiedy kilkunastoletnią historię i powtarza się według określonych prawidłowości.

W przemocy można zaobserwować następujący cykl, obejmujący trzy fazy:

- **faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem częstotliwości sytuacji konfliktowych; przyczyną mogą być drobne nieporozumienia, powodujące dalszy wzrost napięcia, zaczyna pojawiać się agresja;
- **faza ostrej, gwałtownej przemocy** – to faza, w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji; agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary; moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (tzn. sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji);
- **faza „miodowego miesiąca”** – to trzecia faza w czasie, w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak jak gdyby przemoc nigdy nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy, spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie ona się powtarzać dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.

2. Rola stereotypów i przekonań dotyczących przemocy domowej

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej stereotypów i przekonań, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i zafałszowują rzeczywistość. Stereotypy i mity czy przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności lub okrucieństwa wobec bliskich.

W pewnym sensie „dają” sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę i zmuszając ją do milczenia.

Z punktu widzenia problemu przemocy w rodzinie za najgroźniejsze uważa się stereotypy:

- 1) **usprawiedliwiające przemoc** – np.: „osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie”, „mnie też bili i wyrosłem na porządnego człowieka”, „jak się ciebie nie będą bać, to się z ciebie będą śmiać”, „przemoc jest wtedy

gdy są ślady na ciele”, „przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol”, „przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego”, „to był jednorazowy incydent, który nigdy się nie powtórzy”,

- 2) **przenoszące odpowiedzialność za przemoc na ofiary** – np.: *„sama sobie winna”, „jeśli ktoś jest bity to znaczy, że na to zasłużył”, „widziały gały co brały”, „ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc”, „gdyby ofiara naprawdę cierpiała odeszłaby od sprawcy”, „kobieta odpowiada za ognisko domowe”, „gdyby chciała naprawdę coś zmienić, to już dawno by to zrobiła”,*
- 3) **przekonania izolujące ofiary** – np.: *„nie mów nikomu co się dzieje w domu”, „przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”, „policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”, „gwałt w małżeństwie nie istnieje”, „nie ujawnia się tajemnic rodzinnych”, „nie pierze się rodzinnych brudów publicznie”, „nie można zmienić swojego przeznaczenia”.*

3. Skutki przemocy w rodzinie

Do najczęstszych skutków stosowania przemocy w rodzinie zaliczyć należy skutki o charakterze indywidualnym, społecznym oraz ekonomicznym.

Skutki indywidualne – ponoszą osoby uwikłane w przemoc, czyli zarówno ofiary, jak i sprawcy przemocy. Osoby dorosłe, doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku ataku przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu, depresji, mogą doznawać urazów fizycznych czy trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych. Sprawcy przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku zabójstwa przez ofiarę w akcie samoobrony lub w wyniku samobójstwa (najczęściej po uprzednim zabójstwie ofiary), mogą doznać urazów, trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność, która najczęściej dotyczy osób opuszczających zakład karny i/lub mających problem z uzależnieniami (np. od alkoholu czy środków psychoaktywnych).

Skutki społeczne – dotyczą nie tylko tych osób, które bezpośrednio przemocy doznają lub stosują. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby emocjonalnej – poczucia bezpieczeństwa. Przeżywają wiele trudnych uczuć i emocji, tj. lęk, wstyd, poczucie winy, co może prowadzić do występowania u nich zaburzeń emocjonalnych i zaburzeń zachowania. Niektóre dzieci nie radząc sobie z negatywnymi uczuciami sięgają po środki psychoaktywne.

Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności w funkcjonowaniu w roli rodzica.

Skutki ekonomiczne – ponoszone są przez każdego obywatela, gdyż wiążą się z finansowaniem systemowego wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc. Zobrazować je można poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie:

- Policja* – wielokrotne interwencje w domach, przyjmowanie pokrzywdzonych w komisariacie, wizyty dzielnicowych i funkcjonariuszy ds. nieletnich w miejscu zamieszkania rodzin dotkniętych przemocą, umieszczanie sprawców w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych, sporządzanie pism i wniosków do instytucji, m.in. w przedmiocie uzależnienia lub o wgląd w sytuację rodziny i dziecka, prowadzenie dochodzeń, izby dziecka;

- ochrona zdrowia* – leczenie chorób psychosomatycznych i zaburzeń psychicznych ambulatoryjnie i szpitalnie, leczenie skutków urazów doznanych w wyniku przemocy (w tym zabiegi chirurgiczne, rehabilitacja po urazach);

- pomoc społeczna* – zasiłki celowe, poradnictwo specjalistyczne i terapia, praca socjalna, nakład pracy związany z prowadzeniem procedury „Niebieskie Karty”, koszty obsługi funkcjonowania Zespołów Interdyscyplinarnych;

- oświata* – zajęcia reedukacyjne i wyrównawcze, nauczanie indywidualne, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, młodzieżowe ośrodki wychowawcze;

- zakłady karne i areszty śledcze* – koszty utrzymania i resocjalizacji osób aresztowanych i skazanych;

- Prokuratura i sąd (karny i rodzinny)* – prowadzenie spraw, opłacanie kuratorów sądowych;

- pracodawcy* – gorsza wydajność pracy osób, które żyją w przewlekłym stresie.

II. Diagnoza problemów przemocy na terenie gminy Michałowice

1. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Michałowice

Z przeprowadzonych w Polsce badań w 2019 r. przez CBOS: *Przemoc i konflikty w domu. Komunikat z badań*[#] wynika, że:

- 22% społeczeństwa zna osobiście lub z widzenia kobiety bite przez mężów/partnerów, przy czym jeśli chodzi o perspektywę kobiet, to one częściej niż mężczyźni dostrzegają w swoim otoczeniu kobiety doświadczające przemocy ze strony swoich partnerów – deklaruje to co czwarta kobieta (25%),

- 10% badanych, którzy kiedykolwiek byli w stałym związku twierdzi, iż przynajmniej raz zostało uderzonych przez współmałżonka/partnera podczas kłótni; przy czym 5% tych osób co najmniej kilkakrotnie padła ofiarą agresji,

- kobiety częściej deklarują, że były bite przez partnerów niż mężczyźni (12% wobec 8%), częściej też przyznają, że taka sytuacja miała miejsce wielokrotnie (6% wobec 1%),

- z analiz zróżnicowań społeczno-demograficznych wynika, że częściej do bycia ofiarami przemocy przyznają się badani gorzej oceniający warunki materialne swoich gospodarstw domowych, słabiej wykształceni, osoby w wieku 25–34 lat, obecnie rozwiedzione bądź w separacji oraz mieszkańcy miast liczących od 20 do 100 tys. mieszkańców

- co dwunasty dorosły (8%) przyznaje, że zdarzyło mu się być sprawcą przemocy domowej, przy czym przy czym najczęściej zaznaczano, że były to zdarzenia jednorazowe,

- kobiety częściej niż mężczyźni przyznają, że podczas kłótni uderzyły partnera (12% wobec 5%), choć ze statystyk policyjnych wynika, że liczba kobiet – ofiar przemocy jest wielokrotnie większa niż mężczyzn,

- stosowanie przemocy wobec swoich partnerów/partnerek częściej deklarują badani znajdujący się w trudniejszej sytuacji materialnej, ankietowani z wykształceniem podstawowym, mieszkańcy miast od 20 do 100 tys. mieszkańców, badani w wieku 45–54 lat, a biorąc pod uwagę stan cywilny – są to najczęściej osoby rozwiedzione bądź w separacji

- wizerunek sprawcy i ofiary nie jest klarowny; ponad połowa badanych uderzonych przez partnera (56%) deklaruje, że również używała przemocy.

Ponadto badania te ukazują, iż:

- 13% badanych pozostających w stałym związku doświadcza agresji werbalnej, wyzwisk, krzyków,

- 9% osób jest narażonych na kpiny, poniżanie,

- 8% osób żyjących w stałych związkach ma ograniczony kontakt z innymi ludźmi przez partnera/partnerkę,

- 6% osób doświadcza ze strony partnera gróźb, szantażu,
- 6% badanych twierdzi, że czasem są popychane, szarpane,
- 2% badanych zadeklarowało, że jest ofiarą przemocy seksualnej w związku.

W Polsce najczęściej popełnianym przestępstwem jest **znęcanie się nad członkiem rodziny** – art. 207 k.k. Pod względem zgłaszanych przestępstw organom ścigania znajduje się ono na trzecim miejscu.

Należy jednakże zaznaczyć, iż przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyczy najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Jak podaje CBOS, szacowanie skali przemocy domowej obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive, uważają, że „nie należy publicznie prać brudów”, itp. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniana. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy. Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do ofiar przemocy w rodzinie, jak również osób stosujących przemoc.

Statystyki Komendy Głównej Policji wykazują systematyczny, coroczny spadek w zakresie liczby osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą. Domniemywać należy, że jest to wynikiem stopniowego wzrostu świadomości społecznej, jak również następowania adekwatnych do sytuacji sposobów reakcji w przypadku ujawnienia przemocy w rodzinie. Z kolei spadek wartości w tym zakresie o 7,52% w 2020 r. w stosunku do 2017 r. oraz o 2,9% w stosunku do lat 2018-2019 wynika również z sytuacji pandemii koronawirusa SARS-Cov-2 i miesięcy, w których kontakt osobisty był ograniczony ze względu na obowiązujący w pierwszym kwartale 2020 r. ogólnopolski lock down.

Analizując dane statystyczne należy stwierdzić, że największą grupę osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie stanowiły kobiety – ok. **73-74%** ogółu ofiar przemocy domowej. W dalszej kolejności pozostają osoby małoletnie – ok. **14%** oraz mężczyźni – ok. **11-12%**.

Powyższe zależności obrazuje tabela nr 1.

tabela nr 1. Liczba ofiar przemocy domowej w latach 2017-2020 w Polsce

	2017	2018	2019	2020
liczba ofiar przemocy domowej OGÓŁEM	92 529	88 133	88 032	85 575
w tym:				
liczba ofiar – KOBIEC	67 984	65 057	65 195	62 866
liczba ofiar – MĘCZYŻYN	11 030	10 672	10 676	10 922

liczba ofiar – MAŁOLETNIICH	13 515	12 404	12 161	11 787
------------------------------------	--------	--------	--------	--------

źródło: Komenda Główna Policji

Z analizy danych dot. osób, co do których istnieje podejrzenie, że są sprawcami przemocy w rodzinie (tab. nr 2) wynika, iż zmalała ogólna liczba sprawców przemocy w rodzinie w 2020 r. o 2 978 osób, tj. o **3,9%** w stosunku do roku 2017, w tym również nastąpił spadek liczby podejrzewanych sprawców mężczyzn o **5,48%**. Niepokojącym zjawiskiem jest natomiast systematyczny wzrost, na przestrzeni lat 2017-2020, liczby sprawców kobiet aż o **13,59%** oraz nieletnich o **20,48%**, przy czym dominującą grupę osób podejrzewanych o przemoc w rodzinie stanowią w dalszym ciągu mężczyźni – **90,40%** (dane za 2020 r.), w dalszej kolejności kobiety – **9,12%** (dane za 2020 r.) oraz nieletni – **0,48%** (dane za 2020 r.).

tabela nr 2. Liczba osób podejrzewanych o przemoc w latach 2017-2020 w Polsce

	2017	2018	2019	2020
liczba sprawców przemocy domowej OGÓŁEM	76 206	73 654	74 910	73 228
w tym:				
liczba podejrzewanych sprawców – KOBIEC	5 878	6 045	6 448	6 677
liczba podejrzewanych sprawców – MĘŻCZYŻN	70 035	67 306	68 148	66 198
liczba podejrzewanych sprawców – NIELETNICH	293	303	314	353

źródło: Komenda Główna Policji

Z analizy danych statystycznych gromadzonych przez Policję (tab. nr 3) wynika, iż większość osób wobec których istnieje podejrzenie o stosowanie przemocy, działa będąc pod wpływem alkoholu. Osoby te stanowią **54,35%** ogólnej liczby osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc.

tabela nr 3 Liczba osób podejrzewanych o przemoc będących pod wpływem alkoholu w latach 2017-2020 w Polsce

	2017	2018	2019	2020
liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu OGÓŁEM	46 092	43 182	42 583	39 798
w tym:				
liczba podejrzewanych sprawców pod wpływem alkoholu – KOBIEC	2 028	1 903	2 126	1 986
liczba podejrzewanych sprawców pod wpływem alkoholu – MĘŻCZYŻN	44 037	42 257	40 435	37 781
liczba podejrzewanych sprawców pod wpływem alkoholu – NIELETNICH	27	22	22	31

źródło: Komenda Główna Policji

Najczęstszą, dominującą formą przemocy jest **przemoc psychiczna – 49,50%** (dane: 2020 r.), na drugim miejscu **przemoc fizyczna – 35,21%**, a inne formy przemocy stanowią 13,40% ogółu przypadków. Na koniec z analizy danych dotyczących wypełnianych formularzy „Niebieskie Karty”- cz. A wynika, iż w tym zakresie również można zaobserwować tendencję spadkową w zakresie zarówno ilości wypełnianych formularzy „NK” w ogóle, jak i tych wszczynających procedurę. W 2020 r. odnotowano bowiem spadek w stosunku do 2017 r. w zakresie:

- liczby wypełnianych formularzy NK ogółem – o 4,05%,
- formularzy NK wszczynających procedurę – o 3,68%.

Formularze NK wypełniane w mieście stanowią ok 57,60%, na terenach wiejskich – 42,40%. Powyższe dane obrazuje tabela nr 4.

tabela nr 4. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” – cz. A w latach 2017 – 2020

	2017	2018	2019	2020
liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” OGÓŁEM	75 662	73 153	74 313	72 601
w tym:				
wszczynających procedurę	61 980	59 829	61 076	59 701

źródło: Komenda Główna Policji

Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące gminę Michałowice. Ze statystyk **Komisariatu Policji w Zielonkach** wynika, iż w latach 2017 – 2020 odnotowano na terenie gminy Michałowice ogółem **352 interwencje domowe**, przy czym w 2017 r. było ich najwięcej, bo **103**, w 2018 r. – **78** interwencji, w 2019 r. – **72** interwencje oraz w 2020 r. – **99** interwencji.

Wnioski z analizy danych statystycznych dot. osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, a które zamieszkują na terenie naszej gminy, nie pokrywają się z ogólnopolskimi analizami. Z danych będących w posiadaniu **Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Michałowicach** (dalej: Ośrodek, GOPS Michałowice) oraz **Zespołu Interdyscyplinarnego do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie** (dalej: ZI Michałowice) czy Komisariatu Policji w Zielonkach wynika, że na terenie naszej gminy możemy obserwować raczej **tendencję umiarkowanie rosnącą** w zakresie liczby osób ogółem, co do której istnieje podejrzenie, że doznają przemocy domowej (o **25%** w 2020 r. w stosunku do 2017 r.), jak i w przypadku kobiet o **23,53%** w 2020 r. oraz małoletnich dzieci o **167%**.

tabela nr 5. Liczba ofiar przemocy domowej w latach 2017-2020 na terenie gminy Michałowice

	2017	2018	2019	2020
liczba ofiar przemocy domowej OGÓŁEM	24	35	27	30/44*
liczba ofiar – KOBIEC	17	19	15	21
liczba ofiar – MĘŻCZYZN	4	8	4	1
liczba ofiar – MAŁOLECNIHC	3	8	8	8/22*

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP Zielonki, GOPS Michałowice oraz ZI w Michałowicach

* w sprawozdaniach za 2020 r. uwzględniono wszystkie dzieci mieszkające w rodzinach dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, a nie jedynie te wskazane w formularzu NK – cz. A jako bezpośrednie ofiary przemocy

Spośród osób doświadczających przemocy, przeważającą grupę stanowiły kobiety – ok. **62,06%** ogółu, przy czym te wartości były niższe niż ogólnopolskie, mężczyźni średnio stanowili **14,66%** ogółu i tu wartości są zbliżone, a małośetni – **23,28%** wartości zdecydowanie wyższe niż ogólnopolskie.

Mając na uwadze powyższe przewiduje się skierowanie części działań szczególnie do dwóch grup odbiorców – kobiet oraz małośetnich dzieci. W postawach kobiet – ofiar przemocy domowej da się zaobserwować bowiem różnego rodzaju deficyty: nieumiejętność radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, małą wiarę we własne siły i możliwości zmiany swojej sytuacji życiowej, brak poczucia sprawczości, brak zachowań asertywnych, itp. Dowodzi to potrzeby realizacji działań na ich rzecz, zwłaszcza o charakterze psychoedukacyjnym i terapeutycznym, tak aby mogły przełamać własne niekorzystne mechanizmy funkcjonowania.

Odnośnie grupy małośetnich, dotkniętych przemocą domową należy mieć na uwadze, że podany wyżej odsetek (23,28%) dotyczy przypadków bezpośredniego zgłoszenia przemocy względem dziecka. Natomiast w wielu rodzinach, gdzie występuje zjawisko przemocy domowej, dzieci doświadczają jej pośrednio, już przez sam fakt przebywania w środowisku dotkniętym przemocą. Wymagają w związku z tym wsparcia, które pozwoli im poradzić sobie ze skutkami przeżytej traumy.

Z analizy danych statystycznych zgromadzonych przez Ośrodek w Michałowicach wynika ponadto, że mimo podejmowania licznych działań zmierzających do ograniczenia występowania na terenie gminy problemu przemocy w rodzinie, jego natężenie mierzone twardym wskaźnikiem liczby przypadków uruchamianej procedury „Niebieskie Karty”, od lat utrzymuje się na podobnym poziomie – w okresie objętym kontrolą procedurę wszczęto ogółem w **58 przypadkach**; przy czym w roku 2017 założono **15 kart**, w latach

2018 i 2019 po **14 kart**, a 2020 roku – po **15 kart**. Tym samym tyle rodzin było objętych w tym czasie procedurą „Niebieskie Karty”.

Poniższa tabela obrazuje dane dotyczące wszczętej procedury, z podaniem który z podmiotów był odpowiedzialny za jej uruchomienie, tj. wypełnienie formularza „Niebieskie Karty” – cz. A.

tabela nr 6. Liczba przypadków uruchomionej procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2020 na terenie gminy Michałowice

	2017	2018	2019	2020	razem
ogółem	15	14	14	15	58
w tym założonych przez:					
Policję	5	6	6	7	24
pomoc społeczną	9	8	8	7	32
oświatę	1	-	-	1	2
inne podmioty (służba zdrowia, GKRPA, parafie, itp.)	-	-	-	-	-

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Michałowice i ZI Michałowice

Należy przy tym zauważyć, iż procedura „Niebieskie Karty” w **54,32%** przypadków uruchamiana była przez pracowników socjalnych, a w **40,68%** jest przez Policję, najczęściej w wyniku podejmowanych interwencji domowych, co oznacza, iż dotyczy ona najczęściej przypadków stosunkowo ostrych, które wymagały interwencji służb porządkowych. Pozostałe instytucje wszczynające procedurę to placówki oświatowe (3,45% przypadków). W okresie objętym diagnozą nie odnotowano wszczęcia procedury przez placówki służby zdrowia, parafie czy inne podmioty.

Na podstawie danych statystycznych zgromadzonych w latach 2017-2020 przez Ośrodek w Michałowicach oraz Zespół Interdyscyplinarny należy stwierdzić, że pomimo, że najwięcej ofiar przemocy odnotowano wśród kobiet i młodzieży, to proporcje te odwracają się jeśli analizuje się liczbę kobiet, mężczyzn i dzieci żyjących w rodzinach uwikłanych w przemoc domową. Największą grupę stanowią mężczyźni – **35,71%**, w dalszej kolejności dzieci – **32,92%**, a na końcu kobiety **31,37%** ogółu osób żyjących w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

tabela nr 7. Liczba rodzin (w tym osób) objętych pomocą grup roboczych w podziale na płeć w latach 2017 -2020

	2017	2018	2019	2020	razem
liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych/ procedurą „Niebieskie Karty”	21	25	21	19	86
liczba osób objętych pomocą grup roboczych OGÓŁEM	84	95	77	66	322
w tym:					
kobiety	24	32	23	22	101

mężczyźni	29	36	27	23	115
dzieci	31	27	27	21	106

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Michałowice

W latach 2017-2020 utworzono **52** nowe **grupy robocze**, powoływane do bezpośredniej pracy z osobami i rodzinami uwikłanymi w przemoc, a ogółem funkcjonowało **86** takich grup. Grupy te odbyły łącznie **212 posiedzeń**, co oznacza, że grupa w sprawie jednej rodziny spotykała się średnio ponad 4 razy.

Dodatkowo w tym okresie zakończono procedurę „Niebieskie Karty” w przypadku **48 rodzin**, a w przypadku **5 rodzin** podjęto rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań.

tabela nr 8. Statystyka dot. grup roboczych w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020	razem
liczba utworzonych grup roboczych	13	14	14	11	52
liczba funkcjonujących grup roboczych	21	25	21	19	86
liczba posiedzeń grup roboczych	55	41	34	82	212
liczba zakończonych procedur	10	20	8	10	48

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZI Michałowice

Dominującą formą przemocy domowej na terenie naszej gminy była **przemoc psychiczna**, którą odnotowano w **50 przypadkach** oraz **przemoc fizyczna**, którą odnotowano w **45 przypadkach**. Inne formy przemocy odnotowano w 27 przypadkach. Nie odnotowano przypadków przemocy seksualnej.

Z kolei z informacji pozyskanych od KP Zielonki wynika, że **2 mężczyzn**, co do których istnieje podejrzenie, że są sprawcami przemocy, zostało umieszczonych w izbach wytrzeźwień. Liczba postępowań przygotowawczych wszczętych przez Komisariat w sprawach dot. znęcania się nad członkami rodziny wyniosła ogółem **21 postępowań** (2017 r. – 5, 2018 r. – 4, 2019 r. – 4, 2020 r. – 8).

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Michałowicach**, większość osób zgłaszanych do Komisji celem podjęcia wobec nich działań, w związku z nadużywaniem przez nich alkoholu, przejawia w swoim zachowaniu różne formy agresji, zakłóca spokój i porządek publiczny, przyczynia się do powstania w rodzinie konfliktów, kłótni i awantur.

tabela nr 9. Dane statystyczne dot. działalności GKRPA w Michałowicach w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
liczba osób nadużywających alkoholu, objętych działaniami Komisji	11	16	12	33

liczba rodzin objętych działaniami Komisji	11	15	11	30
w tym:				
liczba rodzin z małoletnimi dziećmi	1	5	4	14
liczba osób i rodzin z problemem alkoholowych, w których prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”	4	3	4	3
liczba wniosków do sądu dot. wszczęcia postępowania o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	4	5	16

źródło: GKRPA w Michałowicach

Z danych przekazanych przez GKRPA w Michałowicach wynika, iż w latach 2017-2020, w przypadku **14 rodzin** ogółem, w których występował problem alkoholowych wszczęto jednocześnie procedurę „Niebieskie Karty” ze względu na problem z zachowaniami przemocowymi ze strony osoby nadużywającej alkoholu.

Ponadto to, co istotne to fakt, że w ostatnim roku diagnozy zwiększyła się o **200% liczba osób nadużywających alkoholu**, które zostały objęte działaniami Komisji, tym samym liczba rodzin, w tym rodzin z małoletnimi dziećmi, w których wystąpił problem z nadużywaniem alkoholu lub piciem szkodliwym. Wydaje się, że przyczyniła się do tego trwająca pandemia koronawirusa SARS-Cov-2 oraz skutki, jakie ze sobą przyniosła w postaci ogólnopolskiego lockdownu oraz innych ograniczeń w funkcjonowaniu społecznym i zawodowym.

Stanowi to niepokojące zjawisko, które wymusza prowadzenie wzmożonego monitoringu w zakresie wystąpienia potencjalnych negatywnych zjawisk społecznych.

Z danych pozyskanych z **Prokuratury Rejonowej Kraków – Śródmieście Wschód** wynika, że w okresie 2017 – 2020 liczba aktów oskarżenia z artykułu 207 §1 Kodeksu karnego[#], dotyczących mieszkańców gminy Michałowice, które wpłynęły do Prokuratury, wyniosła ogółem **102 sprawy**, a z art. 209 §1 k.k.[#] – **148**.

W **76 przypadkach** sprawy zostały zakończone skazaniem z art. 207 §1 k.k., a w **115 przypadkach** skazaniem z art. 209 §1 k.k. Szczegółowe dane w powyższym zakresie obrazuje poniższa tabela nr 7.

tabela nr 10. Liczba spraw prowadzonych przez Prokuraturę Rejonową dla Krakowa – Śródmieście Wschód w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
Liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia – OGÓŁEM	31	86	84	49
w tym:				

z art. 207 k.k.	20	30	31	21
z art. 209 k.k.	11	56	53	28
Liczba spraw zakończonych skazaniem – OGÓŁEM	17	33	85	56
w tym:				
z art. 207 k.k.	11	19	25	21
z art. 209 k.k.	6	14	60	35

źródło: Komenda Główna Policji

Z kolei z informacji przekazanych przez **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie** wynika, że w okresie objętym diagnozą uczestnikami programów korekcyjno-edukacyjnych, mających na celu powstrzymanie sprawcy przed dalszym stosowaniem przemocy wobec najbliższych członków rodziny byli wyłącznie mężczyźni. Ogółem objęto programem **2 mieszkańców** naszej gminy, przy czym 1 osoba została skierowana przez sąd. Obie osoby ukończyły program.

Diagnoza zjawiska przemocy domowej, przeprowadzana corocznie przez Ośrodek w Michałowicach, w oparciu o posiadane dane statystyczne, pokazuje, że oferta **Punktu Wsparcia Rodziny w Michałowicach**, pomimo malejących wartości w zakresie liczby osób korzystających ze wsparcia, nadal cieszy się sporym zainteresowaniem, o czym świadczy liczba udzielonych godzin poradnictwa specjalistycznego i terapii. Wynika to z faktu, że coraz większa liczba osób korzysta ze wsparcia terapeutycznego w zakresie pracy nad swoimi mechanizmami funkcjonowania.

tabela nr 11. Statystyka dot. oferty Punktu Wsparcia Rodziny w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
liczba osób które skorzystały z oferty Punktu	129	83	77	76
liczba godzin poradnictwa specjalistycznego i terapii	794	728	748	529

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Michałowice

Z danych przekazanych przez NZOZ Centrum Medyczne w Batowicach wynika, iż w okresie objętym kontrolą doszło do **5 przypadków** różnych form zaniedbań wobec **dzieci** a także **5 przypadków** zaniedbań wobec **osób starszych i niepełnosprawnych**. Przeprowadzono obdukcję oraz wydano zaświadczenia dla **6 osób**, co do których istnieje podejrzenie, że są ofiarami przemocy domowej. Dodatkowo pracownicy NZOZ w Batowicach uczestniczyli w pracy 2 grup roboczych.

Z kolei z danych pozyskanych do 2 funkcjonujących na terenie gminy szkół podstawowych wynika, iż istotnym problemem staje się kwestia przemocy

rówieśniczej, która z znacznym stopniem dotyka bardziej chłopców niż dziewczynki. W okresie objętym diagnozą odnotowano ogółem **16 ujawnionych sytuacji**, w których doszło do przemocy rówieśniczej. Jednocześnie aż **148 uczniów** stosowało lub doznało przemocy rówieśniczej, przy czym w **82,43%** ogółu uczniów stanowili chłopcy, a w **17,77%** dziewczynki.

W przypadku **5 uczniów** stwierdzono zachowania autoagresywne, a **97 uczniów** przejawiało zaburzenia zachowania lub trudności wychowawcze.

tabela nr 12. Statystyka dot. zjawiska przemocy w szkołach funkcjonujących na terenie gminy Michałowice w latach 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
liczba ujawnionych sytuacji, w których doszło do przemocy rówieśniczej	4	7	3	2
liczba uczniów (z podziałem na płeć) stosujących przemoc i doznających przemocy rówieśniczej	30 (Ch.) 5 (Dz.)	36 (Ch.) 9 (Dz.)	32 (Ch.) 9 (Dz.)	24 (Ch.) 3 (Dz.)
liczba uczniów dokonujących autoagresji	2	1	1	1
liczba uczniów wykazujących trudności wychowawcze lub zaburzenia zachowania	31	30	25	11

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przesłanych przez szkoły podstawowe funkcjonujące na terenie gminy Michałowice

Powyższe dane wskazują na ogromną potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży specjalistycznej pomocy i wsparcia o zróżnicowanym charakterze i zakresie, która pomogłaby im w radzeniu sobie z trudnościami związanymi z dorastaniem, funkcjonowaniem w grupie rówieśniczej oraz z własną agresją.

Istnieje również potrzeba poszerzenia oferty Punktu Wsparcia Rodziny, poprzez zapewnienie mieszkańcom gminy Michałowice specjalistycznej pomocy i wsparcia ze szczególnym uwzględnieniem terapii, mediacji rodzinnej oraz interwencji kryzysowej. Pomimo bliskości Krakowa i tym samym możliwości korzystania przez mieszkańców naszej gminy z krakowskiej infrastruktury pomocowej, ważnym i istotnym jest zapewnienie na terenie gminy kompleksowej oferty w tym zakresie.

Jednocześnie na terenie naszej gminy brak jest grup wsparcia, w ramach których osoby doświadczające przemocy domowej mogłyby dzielić się swoimi doświadczeniami i pracować nad swoimi mechanizmami funkcjonowania. Przyczyną są tutaj trudności w ich uruchomieniu, wynikające z oporu przed skorzystaniem z tej formy pomocy.

Ostatnim problemem, wynikającym z diagnozy omawianej problematyki i równocześnie spójnym z założeniami Programu jest niebezpieczeństwo wystąpienia zjawiska wypalenia zawodowego wśród osób pracujących z osobami i rodzinami uwikłanymi w przemoc domową. Jak pokazuje doświadczenie, nikt, kto pracuje w służbach społecznych nie jest odporny na wypalenie. Ośrodek

w Michałowicach zatrudnia 6 pracowników socjalnych, 2 asystentów rodzin oraz psychologa, prawnika i psychoterapeutę pracujących w Punkcie Wsparcia Rodziny. W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie pracuje **18 osób**. Aby zapobiec wystąpieniu tego zjawiska konieczne jest ciągle wzmacnianie kompetencji zawodowych tych osób (szkolenia specjalistyczne) oraz wsparcie w formie superwizji, a także dedykowanych warsztatów z zakresu przeciwdziałania wypaleniu zawodowego.

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w badaniach ankietowych

Doświadczenie Ośrodka w Michałowicach, wynikające z bieżącej pracy ze środowiskami osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej, pozwala stwierdzić, że zasięg tego zjawiska jest szerszy niż wynikałoby to wyłącznie z analizy wskaźnika liczby zakładanych i prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”.

Pomocnym narzędziem badania problemu, zwłaszcza skali środowisk zagrożonych wystąpieniem zjawiska przemocy w rodzinie są badania ankietowe.

Ankiety przygotowane zostały w oparciu o narzędzia badawcze stosowane powszechnie w badaniach dotyczących problematyki przemocy w rodzinie oraz innych zagrożeń społecznych. Kwestionariusz ankiety składał się z pytań zamkniętych, pytań z możliwością wielokrotnego wyboru, z kafeterią odpowiedzi oraz pytań półotwartych, umożliwiających wskazanie innych odpowiedzi niż wskazane w katalogu odpowiedzi. Badanie miało charakter anonimowy. Dane uzyskane w trakcie realizacji badań poddane zostały wielostopniowej analizie, zarówno ilościowej jak i jakościowej.

Ankiety przeprowadzono wśród 60 respondentów. Z pośród osób biorących udział w ankiecie 56% stanowią kobiety, 44% mężczyźni.

Zgodnie z prezentowanymi danymi łącznie ponad połowa mieszkańców gminy Michałowice (**55,88%**) słyszała o przypadkach przemocy w rodzinie, a **11,77%** badanych zna osobiście takie przypadki. Odsetek osób, które nie zna takich przypadków wyniósł **32,35%** badanych.

Powszechnie dominuje mit, że przemoc występuje jedynie w rodzinach dysfunkcyjnych, z tzw. „marginesu społecznego”. W rzeczywistości przemoc w rodzinie występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia czy statusu społecznego lub materialnego. Według respondentów przemoc najczęściej występuje w rodzinach nadużywających alkoholu lub narkotyków (**79,45%** wskazań) oraz w rodzinach z problemami finansowymi (**23,5%** wskazań). 52,94% badanych uznało, że „to nie ma znaczenia w jakich rodzinach.

Jednocześnie odpowiadając na pytanie o najczęstsze przyczyny przemocy w rodzinie, ankietowani wskazywali najczęściej uzależnienia (alkohol, narkotyki, dopalacze) – 94,12% ogółu badanych, w dalszej kolejności nadmierny poziom

stresu i frustracje (44,12%), zaburzenia psychiczne (38,24%), problemy finansowe (29,42%), zazdrość (29,42% wskazań) oraz doświadczania i wzorce z domu (26,47%).

Wyniki te potwierdzają funkcjonujący w społeczeństwie stereotyp dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.

Na pytanie jaki rodzaj przemocy występuje najczęściej na terenie naszej gminy **88,24%** badanych wskazało, że przemoc psychiczna, **47,06%** - przemoc fizyczna, a **20,54%** przemoc ekonomiczna. Najmniejszy odsetek badanych wskazał przemoc seksualną i zaniedbanie.

Większość respondentów uważa, że sprawcami przemocy domowej w gminie Michałowice są najczęściej mężczyźni - **88,24%** badanych, Zdecydowanie mniejszy odsetek badanych - **17,65%** jest przekonanych, że inicjatorami przemocy domowej i sprawcami są kobiety. W przypadku **2,9%** badani wskazali jako sprawców dzieci i młodzież.

Zdecydowana większość osób badanych (85,29%) uważa, że ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety, w dalszej kolejności dzieci i młodzież (64,71%) oraz osoby starsze (14,71%). Niewielka ilość respondentów wskazało jako ofiary przemocy domowej mężczyzn (5,88%) oraz osoby niepełnosprawne (2,94%). Z kolei 2,94% badanych nie potrafiło wskazać kto może być ofiarą przemocy domowej.

Ofiary przemocy domowej niechętnie przyznają się do tego faktu, dlatego aby zbadać orientacyjną skalę zjawiska w ankiecie zawarto również pytania dotyczące tego typu zachowań w najbliższym otoczeniu ankietowanych osób. Z analizy odpowiedzi wynika, że prawie połowa mieszkańców gminy Michałowice była świadkiem przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu, a 20,59% badanych udzieliło pomocy osobie doznającej przemocy domowej.

Na pytania o osobiste doświadczenia w tym zakresie zaledwie 2,94% badanych przyznało, że było lub jest ofiarą przemocy w rodzinie, a jako głównych sprawców wskazywano męża/partnera lub rodzica. Z kolei formy przemocy, jakiej doznali respondenci to była przemoc psychiczna oraz fizyczna. Na pytania o przemoc wobec dzieci żaden z respondentów nie przyznał się do tego, że jego dziecko kiedykolwiek doznawało przemocy domowej.

Pytani o postawy wobec zjawiska przemocy domowej, ankietowani podawali, że rodzice zdecydowanie nie mają prawa stosować kar cielesnych wobec swoich dzieci (88,24% wskazań), a przemoc w rodzinie nie może być usprawiedliwiona jakimikolwiek okolicznościami (zdecydowanie nie może - 73,53% i raczej nie może - 20,59%).

Z kolei na pytanie czy „nie należy wtrącać się z sprawy rodzinne i powstrzymać się z reagowaniem w przypadkach przemocy domowej” ponad

połowa respondentów była przeciwna takiej postawie – 50% badanych odpowiedziało „raczej nie”, a 29,41% - „zdecydowanie nie”.

Udzielając odpowiedzi na pytanie czy przemoc w rodzinie istnieje tylko wtedy, gdy są widoczne ślady „zdecydowanie nie” odpowiedziało 73,53% badanych, a „raczej nie” 26,47%. Na koniec należy podać wyniki w zakresie odpowiedzi na pytanie „które z poniższych zachowań wobec dzieci uznaje Pani/Pan za przemoc w rodzinie?”, „bicie” miało 100% wskazań, czyli każdy z respondentów postrzega je jako przejaw przemocy, w dalszej kolejności wskazywano „szarpanie” (82,35% wskazań), „policzkowanie” (70,59% wskazań), „grożenie” (64,71%), „poniżanie/ośmieszanie” (64,71% wskazań), „zaniedbanie” (61,76% wskazań), „zmuszanie do picia alkoholu” (58,82%) oraz „zmuszanie do pożycia seksualnego” (58,82%) oraz „dawanie klapsów” (52,94%) oraz „ograniczenie kontaktu z rodziną i znajomymi” (44,12%).

Ostatnim obszarem ujętym w ankiecie były pytania dotyczące oceny instytucjonalnych zasobów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Mieszkańców gminy poproszono o ocenę możliwości skorzystania z pomocy na terenie gminy w przypadku wystąpienia zjawiska przemocy w rodzinie. Na pytanie o czy ofiary przemocy domowej z terenu gminy Michałowice mogą liczyć na pomoc i wsparcie, ponad połowa respondentów (70,59%) odpowiedziała „raczej tak” (50%) i „zdecydowanie tak” (20,59%), natomiast 29,41% wskazało odpowiedź „nie wiem, nie mam zdania”. Biorąc pod uwagę odsetek badanych, którzy nie wiedzą lub nie mają zdania w tym zakresie, należy wskazać na konieczność dalszego upowszechniania informacji o działaniach podejmowanych na terenie gminy oraz o zakresie oferowanej pomocy.

Bardzo ważnym, pozytywnym wnioskiem jest wynik świadomości społecznej badanych w zakresie znajomości instytucji niosących pomoc i wsparcie ofiarom przemocy domowej.

Na pytanie z jakiej pomocy mogą skorzystać ofiary przemocy domowej na terenie naszej gminy, 97,06% respondentów wskazało Ośrodek Pomocy Społecznej, 85,29% Policję, 17,65% Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także sąd, kuratorów sądowych (14,71%) oraz szkołę (11,76%). Nikt z respondentów nie wskazał natomiast kościoła/parafii jako miejsca, w którym można uzyskać pomoc i wsparcie. Istnieje zatem konieczność podjęcia współpracy z parafiami funkcjonującymi na terenie gminy w zakresie działań informacyjno-edukacyjnych oraz wzmacniających rolę kościoła w walce z przemocą domową.

2. Zasoby lokalne umożliwiające pracę z problemem przemocy w rodzinie

Zasobami wspierającymi rodzinę uwikłaną w przemoc są instytucje i organizacje, które działają na terenie gminy Michałowice, bądź obejmują swoim zasięgiem działania jej mieszkańców.

W gminie Michałowice oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje, wspierające bezpośrednio i pośrednio rodzinę z problemem przemocy domowej.

Działania na rzecz rodziny w gminie Michałowice podejmowane są między innymi przez:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowicach zatrudniający pracowników socjalnych oraz asystentów rodzin,
- Zespół Interdyscyplinarny w Michałowicach do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Michałowicach,
- Punkt Wsparcia Rodziny w Michałowicach,
- Klub Senior+ „Przestrzeń Seniora” w Masłomiącej,
- Klub Senior+ „Zawsze Młodzi” w Młodziejowicach,
- Klub Integracji Społecznej,
- Komisariat Policji w Zielonkach z siedzibą w Krakowie, przy ul. Łokietka,
- Centrum Kultury i Promocji w Michałowicach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Michałowicach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Długosza w Raciborowicach,
- Szkoła Podstawowa im. św. Jadwigi Królowej w Więclawicach,
- Niepubliczne Przedszkole „Promyczek” w Michałowicach,
- Prywatne Przedszkole „Kubusiowa Dolina” w Zdzięslawicach,
- Przedszkole im. M. Montessori w Raciborowicach,
- Prywatny Żłobek „Dolina Muminków” w Michałowicach,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDEA” w Michałowicach,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne w Batowicach,
- Biblioteka Publiczna w Michałowicach z filiami w Raciborowicach i Więclawicach,
- Parafia pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Michałowicach,
- Parafia pw. św. Małgorzaty w Raciborowicach,
- Parafia pw. św. Jakuba Apostoła w Więclawicach Starych,
- stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Michałowice, np. „Nadzieja Michałowic”, „Pełna Chata”, Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Krakowska Hufiec Podkrakowski ZHP, Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych „Wieniawa”,

·kluby sportowe, tj. m.in. Uczniowski Klub Sportowy Michałowice, Klub Sportowy Michałowianka, Parafialny Klub Sportowy „JAKUB”, Ludowy Klub Sportowy „Polonia Wilczkowice”.

Ponadto rodziny z gminy Michałowice mogą korzystać ze wsparcia instytucji spoza terenu gminy, m.in.:

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie,
- Ośrodka dla Osób Dotkniętych Przemocą w Krakowie,
- Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Krakowie,
- Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie Wydział III Rodzinny i Nieletnich,
- Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Powiatu Krakowskiego w Krakowie.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia).

Dzięki takiemu postępowaniu, z całego posiadanego zasobu informacji, zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. Analiza SWOT bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla Gminy Michałowice na lata 2021 – 2025* stanowi ona efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szans i zagrożeń, jakie przed nimi stoją. Pozwala oszacować potencjał oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Analiza SWOT systemu wsparcia rodziny uwikłanej w przemoc, funkcjonującego na terenie gminy Michałowice

Lista mocnych stron (strengths)	Lista słabych stron (weaknesses)
<p>-bieżące diagnozowanie sytuacji rodzin uwikłanych w przemoc na terenie gminy Michałowice.</p> <p>-zaangażowanie wielu podmiotów w działania na rzecz dzieci i rodziny, m.in. Zespół Interdyscyplinarny w Michałowicach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowicach, Punkt Wsparcia Rodziny w Michałowicach, Komisariat Policji w Zielonkach, szkoły podstawowe (pedagodzy szkolni, wychowawcy), przedszkola, ośrodki zdrowia, Biblioteka Publiczna i jej filie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Michałowicach, organizacje</p>	<p>-niepełna diagnoza w zakresie identyfikacji rodzin szczególnie zagrożonych przemocą – brak wypracowanych metod i technik w tym zakresie,</p> <p>-brak sprawnie działającego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodziny uwikłanej w przemoc,</p> <p>-brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego, o których mowa w ustawie <i>o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej</i>.</p> <p>-szeroki zakres obowiązków przypisanych pracownikom socjalnym, dzielnicowym, pracownikom oświaty, służby zdrowia</p>

<p>pozarządowe, kuratorzy sądowi,</p> <ul style="list-style-type: none"> -zapewnienie wsparcia asystenta rodziny, -doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, zwłaszcza tej uwikłanej w przemoc, -realizowanie działań socjalnych i społecznych, przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży oraz dysfunkcjom rodzin. -dostępność usługi społecznej, jaką jest poradnictwo specjalistycznego w Punkcie Wsparcia Rodziny (psycholodzy, prawnicy, pracownik socjalny, psychoterapeuta/coach, terapeuta ds. uzależnień). -realizowanie działań z zakresu udzielania pomocy żywnościowej oraz dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach. -realizowanie projektów dot. organizacji wycieczki letniej i ferii, -realizowanie projektów innowacyjnych, np. Michałowski Uniwersytet Dzieciący 	<ul style="list-style-type: none"> -niewielka liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy, pracujących na rzecz rodziny i dziecka -brak skutecznego systemu przepływu informacji pomiędzy jednostkami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi pracującymi na rzecz rodziny i dziecka, -brak prowadzenia współpracy z mediami, brak odpowiedniej polityki medialnej i związanej z budowaniem systemu wspierania rodziny, -brak rozwiniętej infrastruktury społecznej i lokalowej w zakresie wspierania rodziny uwikłanej w przemoc domową, -brak miejsca, w którym można umieścić osobę podejrzaną o przemoc, w celu odizolowania jej od osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą, brak zaplecza zabezpieczającego egzekucję egsmisji tych osób, -niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących rozwiązań prawnych, -brak grup wsparcia i samopomocowych dla osób uwikłanych w przemoc domową, -brak zaufania osób dotkniętych przemocą w rodzinie do instytucji oraz strach przed opinią publiczną,
Lista szans (threats)	Lista zagrożeń (opportunities)
<ul style="list-style-type: none"> -możliwość pozyskiwania środków wewnętrznych (na realizację różnych projektów i zadań) -możliwość nawiązania systemowej współpracy z gminnymi organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami -możliwość zaimplementowania dobrych praktyk dotyczących standardów pracy z rodziną uwikłaną w przemoc domową, -rosnące znaczenie w skali kraju polityki prorodzinnej, polityki senioralnej oraz działań skierowanych do osób niepełnosprawnych, -rozwój sektora ekonomii społecznej -możliwość korzystania z dobrych praktyk, wypracowanych przez inne samorządy, -wykorzystanie potencjału naukowego – możliwość nawiązania współpracy z krakowskimi uczelniami wyższymi -rozwój usług społecznych i socjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> -dalsza decentralizacja zadań bez jednoczesnego przekazywania środków na ten cel, -pogorszenie sytuacji gospodarczej kraju i/lub gminy, -obwarowania formalno-prawne w zakresie pozyskiwania środków pozabudżetowych. -brak stabilności przepisów w zakresie wspierania rodziny i systemu pomocy społecznej oraz innych -istniejące w społeczeństwie stereotypy i przekonania dot. przemocy – przyzwolenie społeczne -zjawisko długotrwałego bezrobocia oraz marginalizacji społecznej osób bezrobotnych. -zjawisko atomizacji rodziny, osłabienia więzi rodzinnych, hermetyzacja rodziny, przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie i edukację na dzieci na Państwo i instytucje. -brak środków gminy z przeznaczeniem na wkład własny, niezbędny do realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, -rozwój dysfunkcji społecznych

4. Założenia Programu

Tworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie) obejmuje cztery podstawowe obszary działań, które skierowane są do różnych odbiorców.

1) **działania uprzedzające (diagnozujące, informacyjne, edukacyjne):**

tj. podejmowane w ramach profilaktyki, ukierunkowane są na promocję zdrowej rodziny, reprezentującej ogólnie pozytywne wartości i styl życia oraz zapobieganie przemocy w rodzinie; kierowane są do ogółu społeczeństwa, a także osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie; szczególną rolę odgrywają tutaj kampanie medialne przekazujące informacje z zakresu problematyki przemocy w rodzinie.

2) **działania interwencyjne:**

tj. opiekuńcze, kierowane do osób doznających przemocy, a pouczające i izolujące kierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie

3) **działania wspierające:**

tj. psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie

4) **działania korekcyjno-edukacyjne:**

tj. kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Michałowice na lata 2021 – 2025 w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, oddziaływania na sprawców, a także podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie oparty jest na następujących zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej, instytucji, organizacji pozarządowych, kościołów, policji i sądów, innych środowisk i osób fizycznych, uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio i/lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i jej negatywnym następstwom,

- jawności działań podmiotów realizujących zadania programowe z poszanowaniem godności, tak ofiary, jak i sprawcy,

- szczególnej ochrony dzieci, zachowaniem ich prawa do wychowywania się w rodzinie, osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie właściwej opieki i pielęgnacji, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

Do realizacji Programu i tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie włącza się jako realizatorów:

- władze samorządowe,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Michałowicach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowicach,
- Komisariat Policji w Zielonkach,
- szkoły i przedszkola funkcjonujące na terenie gminy Michałowicach,

- Centrum Kultury i Promocji w Michałowicach,
- Bibliotekę Publiczną Gminy Michałowice,
- placówki ochrony zdrowia,
- prokuraturę i sądy wraz ze służbami kuratorskimi,
- kościoły (parafie),
- organizacje pozarządowe,
- osoby fizyczne i społeczności lokalne poszczególnych sołectw.

Adresaci Programu:

- ofiary przemocy w rodzinie,
- sprawcy przemocy w rodzinie,
- przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- przedstawiciele władz lokalnych,
- społeczność lokalna gminy Michałowice.

III. Podstawy prawne i powiązania Programu z gminnymi dokumentami strategicznymi

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Michałowice na 2021 – 2025 został opracowany w oparciu o aktualnie obowiązujące akty prawne, jest spójny z ustawodawstwem krajowym oraz strategicznymi dokumentami obowiązującymi na terenie gminy Michałowice.

Wśród głównych aktów prawnych, których zapisy służą bezpośrednio lub pośrednio wspieraniu rodziny uwikłanej w przemoc w różnych aspektach jej funkcjonowania, wskazać można następujące dokumenty:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.),

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskie Karty” (Dz. U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1245),

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2020 r., poz. 821 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.),

·ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.),

·Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021, stanowiący załącznik do Uchwały Nr 16 Rady Ministrów z 1 lutego 2021 r.,

·Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2026,

·przepisy prawa unijnego, tj. Karta Praw Podstawowych, Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich

Niniejszy Program jest również komplementarny z następującymi gminnymi dokumentacjami strategicznymi:

1) **Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Michałowice na lata 2017 – 2025**, przyjętym Uchwałą Nr XXXIII/247/2017 Rady Gminy Michałowice z dnia 20 kwietnia 2017 r., spójność z celem:

- Nr I „Wzmocnienie kapitału społecznego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu na obszarze rewitalizacji”, 1.4. „Aktywizacja i reintegracja osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym”,

Realizacja pozostałych celów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych w sposób pośredni koresponduje z postanowieniami niniejszego Programu.

2) projektem **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Michałowice na lata 2021 – 2027**,

3) **Gminnym Programem Wspierania Rodziny w Gminie Michałowice na lata 2020 – 2022**, przyjętym Uchwałą Nr XX/159/2020 Rady Gminy Michałowice z dnia 27 lutego 2020 r.,

4) **Gminnym programem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii**, opracowanym i przyjmowanym corocznie przez Radę Gminy Michałowice

IV. Wdrażanie Programu

1. Cele Programu

Cel główny:
Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinach mieszkających na terenie gminy Michałowice oraz ograniczenie skutków stosowania przemocy.

Cel główny Programu będzie realizowany poprzez poniższe cele operacyjne oraz zadania/działania:

Cel operacyjny I

Kształtowanie świadomości społecznej mieszkańców gminy Michałowice na temat zjawiska przemocy w rodzinie, jej przyczyn i skutków.

Zadania/działania:

1. Systematyczne diagnozowanie rozmiarów i zasięgu problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Michałowice.

2. Uwrażliwienie społeczności lokalnej wobec problematyki przemocy w rodzinie oraz upowszechnienie informacji w zakresie:

- zjawiska przemocy w rodzinie,
- możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ochrony przed przemocą domową,

3. Realizowanie kampanii społecznych (krajowych i lokalnych) dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, propagujących prawidłowe formy współżycia w rodzinie.

4. Prowadzenie akcji informacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców i środowisk nt. zjawiska przemocy w rodzinie, sposobów jej przeciwdziałania oraz możliwości uzyskania pomocy na terenie gminy Michałowice.

5. Podjęcie współpracy z kościołami lub związkami wyznaniowymi w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie.

6. Popularyzowanie rozwiązań służących prawidłowemu pełnieniu przez rodziców funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

7. Upowszechnienie i rozwój nowatorskich metod i narzędzi w zakresie pracy z rodziną uwikłaną w przemoc.

Cel operacyjny II

Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych do różnych grup społecznych.

Zadania/działania:

1. Realizacja programów informacyjno-edukacyjnych oraz profilaktycznych adresowanych do dzieci, młodzieży, opiekunów oraz nauczycieli.

2. Wdrażanie w życie programów wczesnego rozpoznawania i reagowania na sygnały występowania przemocy w rodzinie bądź zagrożone wystąpieniem przemocy, w tym wypracowanie metod i technik w zakresie identyfikacji osób i rodzin szczególnie zagrożonych przemocą.

3. Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem.

Cel operacyjny III

Zapewnienie osobom i rodzinom doznającym przemocy w rodzinie kompleksowego wsparcia i pomocy.

Zadania/działania:

1. Upowszechnienie informacji o dostępnych na terenie gminy Michałowice formach wsparcia dla osób i rodzin doznających przemocy.
2. Rozwijanie działań służących wzmocnieniu osób i rodzin doświadczających przemocy domowej, w postaci: interwencji kryzysowej, konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii, działań samopomocowych, edukacyjnych, grup wsparcia,
3. Prowadzenie pracy socjalnej w rodzinach dotkniętych przemocą w rodzinie oraz motywowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie do udziału w terapii indywidualnej, grupach wsparcia.
4. Inicjowanie i realizowanie programów psychoedukacyjnych oraz terapii, kierowanych do dzieci, które są ofiarami i świadkami przemocy w rodzinie oraz ich opiekunów.
5. Upowszechnianie i rozwój nowych rozwiązań ułatwiających rodzinie (w tym wielodzietnej, niepełnej, z problemem alkoholizmu i/lub przemocy domowej, niepełnosprawności, ciężkiej i długotrwałej choroby, itp.) zaspokojenie potrzeb materialnych, opiekuńczych, wychowawczych oraz godzenia obowiązków rodzinnych z zawodowymi.
6. Zapewnienie, w sytuacjach tego wymagających, schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Cel operacyjny IV

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.

Zadania/działania:

1. Realizowanie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
2. Prowadzenie pracy socjalnej w rodzinach dotkniętych przemocą w rodzinie oraz motywowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel operacyjny V

Budowanie i wzmocnianie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania/działania:

1. Systematyczne diagnozowanie kondycji i stanu lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontekście zadań, potrzeb i problemów.
2. Rozwój infrastruktury społecznej, wspierającej w sposób bezpośredni lub pośredni rodziny dotknięte przemocą w rodzinie, zamieszkujące na terenie gminy Michałowice,
3. Podnoszenie poziomu wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze wsparcia rodzin uwikłanych w przemoc domową (w tym poszczególnych grup zawodowych).
4. Wymiana doświadczeń i wiedzy oraz inicjowanie wspólnych przedsięwzięć przez instytucje i służby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Podejmowanie systematycznej pracy na rzecz rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie przez Zespół Interdyscyplinarny do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Promowanie i wdrażanie dobrych praktyk w zakresie wspierania rodziny.

2. Harmonogram realizacji Programu

Program będzie wdrażany we współpracy z lokalnymi instytucjami, placówkami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami zajmującymi się problematyką rodzinną, zgodnie z opracowanym szczegółowym harmonogramem działań.

Za realizację programu, koordynację przedsięwzięć na rzecz osób doświadczających przemocy, monitoring i sprawozdawczość, a także sygnalizowanie konieczności wprowadzania zmian do przyjętego dokumentu oraz informowanie o problemach w realizacji zadań odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowice.

Harmonogram realizacji Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Michałowice na lata 2021 – 2025

cele szczegółowe	zadanie/działanie	wskaźniki	realizatorzy i partnerzy	termin realizacji
Cel I - Kształtowanie świadomości społecznej mieszkańców gminy Michałowice na temat zjawiska przemocy w rodzinie				
Kształtowanie świadomości społecznej mieszkańców gminy Michałowice na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Systematyczne diagnozowanie rozmiarów i zasięgu problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Michałowice	-liczba przeprowadzonych diagnoz, -liczba raportów z badań, -liczba upowszechnionych informacji dot. realizacji zadania.	GOPS Michałowice wraz z partnerami Zespół Interdyscyplinarny w Michałowicach	2021 – 2025 min. raz w roku

	<p>Uwrażliwienie społeczności lokalnej wobec problematyki przemocy w rodzinie oraz upowszechnianie informacji w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zjawiska przemocy w rodzinie • możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie • ochrony przed przemocą domową 	<p>-liczba instytucji zamieszczonej informacji na stronach internetowych, -liczba artykułów, -liczba przeprowadzonych na szczeblu lokalnym debat, konferencji, seminariów, wykładów, warsztatów -liczba uczestników debat, konferencji, seminariów, wykładów, warsztatów -liczba instytucji i organizacji pozarządowych biorących udział w debatach lokalnych.</p>	<p>GOPS Michałowice ZI w Michałowicach GKRPA, jednostki samorządu szkoły i przedszkola funkcjonujące na terenie gminy</p>	<p>2021 – 2025 min. raz na rok</p>
	<p>Realizacja kampanii społecznych (krajowych i lokalnych) dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, propagujących prawidłowe formy współżycia w rodzinie</p>	<p>-liczba krajowych i lokalnych kampanii społecznych i akcji edukacyjno-informacyjnych, kierowanych do osób doznających przemocy w rodzinie, świadków przemocy oraz osób stosujących przemoc, -liczba partnerów pozyskanych do współpracy w realizacji akcji edukacyjnych i kampanii społecznych -rodzaj i liczba materiałów informacyjnych upowszechnionych w ramach kampanii,</p>	<p>GOPS Michałowice ZI Michałowice GKRPA Michałowice szkoły podstawowe oraz przedszkola PCPR Kraków KP Zielonki parafie</p>	<p>2021 – 2025 min. raz na rok</p>
<p>Kształtowanie świadomości społecznej mieszkańców gminy Michałowice na temat zjawiska przemocy w rodzinie</p>	<p>Prowadzenie akcji informacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców i środowisk nt. zjawiska przemocy w rodzinie, sposobów jej przeciwdziałania oraz możliwość uzyskania pomocy na terenie gminy Michałowice</p>	<p>-rodzaj i liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych, -liczba miejsc, w których rozpowszechniano materiały</p>	<p>GOPS Michałowice GKRPA Michałowice szkoły podstawowe oraz przedszkola PCPR Kraków KP Zielonki Biblioteka Publiczna w Michałowicach parafie</p>	<p>2021 – 2025 min. raz na rok</p>
	<p>Podjęcie współpracy z kościołami lub związkami wyznaniowymi w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie.</p>	<p>-liczba podmiotów zaangażowanych w realizację zadania -liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych</p>	<p>GOPS Michałowice parafie funkcjonujące na terenie gminy</p>	<p>2021 – 2025 min. raz na rok</p>

	Popularyzowanie rozwiązań służących prawidłowemu pełnieniu przez rodziców funkcji opiekuńczo-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> -liczba instytucji zamieszczających informacje na stronach internetowych, -liczba artykułów prasowych, -liczba przeprowadzonych na szczeblu lokalnym debat, konferencji, seminariów, wykładów, warsztatów -liczba uczestników debat, konferencji, seminariów, wykładów, warsztatów -liczba instytucji i organizacji pozarządowych biorących udział w debatach lokalnych -liczba spotkań edukacyjnych dla rodziców biologicznych dzieci 	GOPS Michałowice ZI Michałowice GKRPA, jednostki samorządu szkoły podstawowe oraz przedszkola funkcjonujące na terenie gminy	2021 – 2025 min. raz na rok
	Upowszechnienie i rozwój nowatorskich metod i narzędzi w zakresie pracy z rodziną uwikłaną w przemoc.	<ul style="list-style-type: none"> -liczba artykułów nt. nowatorskich metod i narzędzi pracy z rodziną -liczba realizowanych nowatorskich form pracy z rodziną -liczba wizyt studyjnych mających na celu zapoznanie się z nowymi metodami -liczba szkoleń i warsztatów dot. nowych metod pracy z rodziną 	GOPS Michałowice COE Michałowice CKiP Michałowice Szkoły podstawowe i przedszkola funkcjonujące na terenie gminy	2021 – 2025 na bieżąco
Cel II – Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych do różnych grup społecznych.				
Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych do różnych grup	Realizacja programów informacyjno-edukacyjnych oraz profilaktycznych adresowanych do dzieci, młodzieży, opiekunów oraz nauczycieli.	<ul style="list-style-type: none"> -liczba zrealizowanych programów, skierowanych do poszczególnych grup odbiorców, -liczba uczestników poszczególnych programów, -ilość i jakość wymiernych rezultatów zgodnych z celami ewaluowanych przedsięwzięć 	szkoły podstawowe oraz przedszkola GOPS Michałowice GKRPA Michałowice PCPR Kraków KP Zielonki	2021 – 2025 na bieżąco

społecznych.	Wdrażanie w życie programów wczesnego rozpoznawania i reagowania na sygnały występowania przemocy w rodzinie bądź zagrożone wystąpieniem przemocy, w tym wypracowanie metod i technik w zakresie identyfikacji osób i rodzin szczególnie zagrożonych przemocą.	-liczba osób przeszkolonych, w zakresie rozpoznawania i reagowania na sytuacje przemocowe, -liczba instytucji i organizacji pozarządowych, których pracownicy zostali przeszkoleni w ww. zakresie, -liczba zgłoszonych przypadków, -liczba przypadków, w których podjęto działania interwencyjne	GOPS Michałowice, Szkoły i przedszkola Zakłady Opieki Zdrowotnej GKRPA Policja organizacje pozarządowe	2021 – 2025
	Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	-liczba rodzin z problemem przemocy korzystających ze wsparcia OPS -liczba rodzin z problemem alkoholowym korzystających ze wsparcia OPS	GOPS Michałowice	2021 – 2025 na bieżąco
Cel III – Zapewnienie osobom i rodzinom doznającym przemocy w rodzinie kompleksowego wsparcia i pomocy.				
Zapewnienie osobom i rodzinom doznającym przemocy w rodzinie kompleksowego wsparcia i pomocy	Upowszechnienie informacji o dostępnych na terenie gminy Michałowice formach wsparcia dla osób i rodzin doznających przemocy.	-liczba artykułów prasowych -liczba ulotek, folderów z aktualną ofertą wsparcia -liczba spotkań ze społecznością lokalną	GOPS Michałowice, ZI Michałowice Szkoły i przedszkola funkcjonujące na terenie gminy organizacje pozarządowe parafie	2021 – 2025 na bieżąco
	Rozwijanie działań służących wzmocnieniu osób i rodzin doświadczających przemocy domowej, w postaci: •interwencji kryzysowej, •konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, •terapii, •działań samopomocowych, edukacyjnych, grup wsparcia,	-liczba osób i rodzin korzystających z konsultacji i poradnictwa specjalistycznego -liczba udzielonych porad -liczba osób/ rodzin korzystających z terapii -liczba osób/ rodzin korzystających z działań samopomocowych, edukacyjnych -liczba funkcjonujących grup wsparcia -liczba uczestników grup wsparcia -liczba rodzin z problemem alkoholowych objętych ofertą wsparcia	GOPS Michałowice ZI Michałowice GKRPA Michałowice organizacje pozarządowe	2021 – 2025 na bieżąco

	Prowadzenie pracy socjalnej w rodzinach dotkniętych przemocą w rodzinie oraz motywowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie do udziału w terapii indywidualnej, grupach wsparcia.	-liczba osób i rodzin objętych pracą socjalną	GOPS Michałowice	2021 – 2025 zadanie ciągłe
Zapewnienie osobom i rodzinom doznającym przemocy w rodzinie kompleksowego wsparcia i pomocy	Inicjowanie i realizowanie programów psychoedukacyjnych oraz terapii, kierowanych do dzieci, które są ofiarami i świadkami przemocy w rodzinie oraz ich opiekunów.	-rodzaj i liczba instytucji, organizacji i placówek realizujących programy psychoedukacyjne dla dzieci, -rodzaj udzielonej pomocy psychologicznej, liczba odbiorców, -liczba konsultacji udzielonych rodzicom dzieci, które są ofiarami przemocy, -liczba utworzonych świetlic/grup socjoterapeutycznych, -liczba dzieci uczęszczających do świetlic/grup socjoterapeutycznych, -liczba dzieci biorących udział w wyjazdach wakacyjnych,	GOPS Michałowice GKRPA Michałowice szkoły podstawowe oraz przedszkola organizacje pozarządowe	2021 – 2025 zadanie ciągłe
	Upowszechnianie i rozwój nowych rozwiązań ułatwiających rodzinie (w tym wielodzietnej, niepełnej, z problemem alkoholizmu i/lub przemocy domowej, niepełnosprawności, ciężkiej i długotrwałej choroby, itp.) zaspokojenie potrzeb materialnych, opiekuńczych, wychowawczych oraz godzenia obowiązków rodzinnych z zawodowymi	-liczba inicjatyw ukierunkowanych na wsparcie i rozwój rozwiązań skierowanych do/ na rzecz rodziny -liczba szkoleń, warsztatów, seminariów -liczba publikacji tematycznych -liczba szkoleń kierowanych do nieformalnych opiekunów osób niesamodzielných -liczba uczestników szkoleń kierowanych do nieformalnych opiekunów osób niesamodzielných	GOPS Michałowice COE Michałowice szkoły podstawowe oraz przedszkola funkcjonujące na terenie gminy	2021 – 2025 zadanie ciągłe
	Zapewnienie, w sytuacjach tego wymagających, schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.	-liczba osób i rodzin którym udzielono schronienia	UG Michałowice GOPS Michałowice	2021 – 2025 zadanie ciągłe
Cel IV – Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.				

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc	Realizowanie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.	-liczba realizowanych programów, -liczba odbiorców programów, -liczba osób, które ukończyły program. -liczba i wykaz miejsc, w których realizowane są programy dla osób stosujących przemoc w rodzinie	GOPS Michałowice PCPR Kraków Punkt Wsparcia i Pomocy Rodzinie	2021 – 2025 zadanie ciągłe
	Prowadzenie pracy socjalnej w rodzinach dotkniętych przemocą w rodzinie oraz motywowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	-liczba osób (sprawców) objętych pracą socjalną	GOPS Michałowice	2021 – 2025 zadanie ciągłe
Cel V – Budowanie i wzmacnianie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie				
Budowanie i wzmacnianie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Systematyczne diagnozowanie kondycji i stanu lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontekście zadań, potrzeb i problemów	-liczba przeprowadzonych diagnoz -liczba raportów z badań -liczba upowszechnionych informacji i rekomendacji dotyczących diagnozy zjawiska -liczba wdrożonych rekomendacji	GOPS Michałowice we współpracy z partnerami	2021 – 2025 min. raz w roku
	Rozwój infrastruktury społecznej, wspierającej w sposób bezpośredni lub pośredni rodziny dotknięte przemocą w rodzinie, zamieszkujące na terenie gminy Michałowice	-liczba utworzonych placówek opiekuńczo-wychowawczych -liczba dzieci i młodzieży objętych ofertą placówki wsparcia dziennego -liczba utworzonych miejsc wspólnego spędzania czasu dla rodzin z dziećmi -liczba osób korzystających z ww. miejsc	GOPS Michałowice UG Michałowice	2021 – 2025 min. raz na 3 lata
	Podnoszenie poziomu wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących w obszarze wsparcia rodzin uwikłanych w przemoc domową (w tym poszczególnych grup zawodowych).	-liczba szkoleń, warsztatów, kursów, -liczba osób uczestniczących w szkoleniach, warsztatach, kursach -liczba godzin superwizji -liczba osób uczestniczących w superwizji	GOPS Michałowice szkoły podstawowe oraz przedszkola funkcjonujące na terenie gminy	2021 – 2025 na bieżąco

	Wymiana doświadczeń i wiedzy oraz inicjowanie wspólnych przedsięwzięć przez instytucje i służby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	-liczba spotkań, konferencji, warsztatów poświęconych wymianie wiedzy, doświadczeń oraz umacnianiu współpracy w kontekście pracy z rodziną -liczba uczestników spotkań, warsztatów, konferencji -liczba wspólnych przedsięwzięć	GOPS Michałowice COE Michałowice Szkoły podstawowe i przedszkola funkcjonujące na terenie gminy placówki uniwersyteckie organizacje pozarządowe	2021 – 2025 min. raz na 3 lata
	Podejmowanie systematycznej pracy na rzecz rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie przez Zespół Interdyscyplinarny.	-liczba przedstawicieli instytucji i służb wchodzących w skład zespołu, -liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych, -liczba Niebieskich Kart, -liczba i charakter wypracowanych rozwiązań.	GOPS Michałowice GKRPA Szkoły Policja Kuratorzy sądowi NZOZ	2021 – 2025 zadanie ciągłe
	Promowanie i wdrażanie dobrych praktyk w zakresie wspierania rodziny.	-liczba upowszechnionych „dobrych praktyk” -liczba odbiorców informacji dotyczących „dobrych praktyk” -liczba wdrożonych „dobrych praktyk”	GOPS Michałowice COE Michałowice szkoły podstawowe i przedszkola funkcjonujące na terenie gminy placówki uniwersyteckie organizacje pozarządowe	2021 – 2025 min. raz na 3 lata

- * GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- * ZI – Zespół Interdyscyplinarny
- * COE – Centrum Obsługi Edukacji
- * CKiP – Centrum Kultury i Promocji
- * GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- * PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

3. Uwarunkowania realizacji Programu

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Michałowice na lata 2021-2025 obejmuje różne formy działań profilaktycznych i pomocy świadczonej na rzecz rodzin zagrożonych problemem przemocy, zakładając zintegrowanie i synchronizację zadań samorządu lokalnego z działaniami innych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, kościołów, fundacji, stowarzyszeń, rad osiedli i innych, które działają na rzecz rodzin i dzieci.

Cele określone w programie wynikają z przeprowadzonej analizy sytuacji i diagnozy potrzeb w zakresie problematyki przemocy domowej.

Dostosowanie rozwiązań programowych do faktycznie występujących problemów, z jakimi borykają się rodziny zagrożone kryzysem jest jednym z podstawowych założeń Programu. Dzięki temu jego realizacja w znacznym stopniu zwiększy efektywność działań profilaktycznych oraz wspierających w sytuacjach problemowych, podejmowanych przez różne podmioty na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom i przywrócenia rodzinie możliwości prawidłowego funkcjonowania.

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w tym ochrony ofiar przemocy w rodzinie) zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji między partnerami – jednostkami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości, policją, instytucjami oświaty, kultury, sportu, organizacjami pozarządowymi i innymi zajmującymi się przemocą w rodzinie.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzenie systemu umożliwiającego rodzinie uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stawała się niezależna, wydolna i zaradna.

Przy opracowaniu Programu, dokonano wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję bieżącą i potencjał rozwojowy w kontekście przewidywanych szans i zagrożeń występujących w otoczeniu, stosując analizę SWOT, określając możliwości realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Michałowice na lata 2021-2025*.

4. Podmioty realizujące działania w ramach Programu

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Michałowice na lata 2021 – 2025 obejmuje różne formy działań profilaktycznych i pomocy świadczonej na rzecz osób i rodzin uwikłanych w przemoc domową, zakładając zintegrowanie i synchronizację zadań samorządu lokalnego z działaniami innych podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, kościołów, fundacji, stowarzyszeń, rad sołeckich i innych, które działają na rzecz rodzin i dzieci.

Podmioty uczestniczące w realizacji działań określonych w niniejszym Programie to:

- 1) jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego działające na rzecz wsparcia osób i rodzin uwikłanych w przemoc domową, w tym głównie:
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Michałowicach, wraz z funkcjonującym w jego strukturach Punktem Wsparcia Rodziny,

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie,
- Klub Senior+ „Przestrzeń Seniora” w Masłomiącej,
- Klub Senior+ „Zawsze Młodzi” w Młodziejowicach,
- Klub Integracji Społecznej w Michałowicach,
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- Centrum Obsługi Edukacji w Michałowicach,
- Centrum Kultury i Promocji w Michałowicach,
- Biblioteka Publiczna w Michałowicach,

2) placówki oświaty mające bezpośredni kontakt z dziećmi i młodzieżą oraz ich rodzicami/ opiekunami, w tym:

- Szkoły Podstawowe w Michałowicach, Więclawicach Starych i Raciborowicach,
- Niepubliczne Przedszkole „Kubusiowa Dolina” w Zdziesławicach,
- Niepubliczne Przedszkole im. M. Montessori w Raciborowicach,
- Niepubliczne Przedszkole „Promyczek” w Michałowicach,
- Niepubliczne Europejskie Przedszkole Językowe „Be Happy” w Michałowicach,
- Niepubliczne Przedszkole i Żłobek „Morska Kraina” w Kozierowie,
- Niepubliczny Żłobek „Dolina Muminków” w Michałowicach,
- poradnie psychologiczno–pedagogiczne,

3) inne podmioty działające na rzecz osób i rodzin uwikłanych w przemoc domową, m.in.:

- Zespół Interdyscyplinarny w Michałowicach,
- Sąd rodzinny i opiekuńczy,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Michałowicach,
- organizacje pozarządowe
- kościoły i związki wyznaniowe.

Sprawne funkcjonowanie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakłada koordynację i spójność działań, w tym dobry przepływ informacji między wymienionymi powyżej partnerami.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona od stopnia zaangażowania tych podmiotów w stworzenie systemu umożliwiającego osobom i rodzinom uzyskanie specjalistycznego wsparcia i niezbędnej pomocy, by sama stawała się niezależna, wydolna i zaradna.

5. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania działań własnych Gminy Michałowice, ujętych w *Programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie Gminy Michałowice na lata 2021 – 2025* jest budżet Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem kwot ujętych w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Wśród innych źródeł finansowania wskazać można m.in.:

- środki krajowe pochodzące z budżetu państwa (np. w ramach realizacji zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, środki programów krajowych),
- środki finansowe pochodzące z funduszy europejskich dostępne w ramach nowej perspektywy finansowej po 2021,
- udział finansowy/ rzeczowy partnerów lokalnych i ponadlokalnych, krajowych i zagranicznych we wspólnie podejmowanych inicjatywach – adekwatny do posiadanych możliwości oraz korzyści osiągniętych dzięki współdziałaniu.

Wśród preferowanych form współpracy wskazać można partnerstwa publiczno-publiczne, publiczno-społeczne oraz publiczno-prywatne.

tabela 11 Ramy finansowe Programu na lata 2021 – 2025

I.p.	rok	Prognoza wydatków finansowych
1	2021	53 000
2	2022	60 000
3	2023	65 000
4	2024	70 000
5	2025	75 000

6. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring ma na celu zapewnienie zgodności realizacji Programu z założeniami i celami wcześniej zatwierdzonymi w dokumentach programowych.

Monitoring i ewaluacja realizacji *Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Michałowice na lata 2021 – 2025* pozwoli na skuteczne wdrażanie założeń programowych, uzupełnianie treści Programu o bieżące i nowe kierunki działań, dostosowujące go do wymogów odbiorców oraz zmian zachodzących w otoczeniu zewnętrznym i wewnętrznym realizowanych celów.

Ocena realizacji programu dokonywana będzie przede wszystkim w oparciu o określone mierniki/wskaźniki, związane ze zbieraniem i analizą odpowiednich danych statycznych przez realizatorów programu. Program będzie na bieżąco poddawany przeglądowi oraz aktualizacji, a koordynacja w tym zakresie będzie spoczywać na Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Michałowicach.

Monitoring będzie dotyczył:

- celów i rezultatów Programu,

- określenia stopnia zgodności realizacji celów i rezultatów Programu,
- sygnalizowania pojawiających się problemów,
- doskonalenia realizacji Programu, poprzez dostarczanie informacji służących zwiększeniu jego efektywności.

Roczne sprawozdania z realizacji Programu będą przedstawiane Wójtowi Gminy Michałowice w terminie do 31 marca każdego roku kalendarzowego.

Ewaluacja z kolei będzie mieć charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację. Dokonana zostanie po zakończeniu czasookresu realizacji Programu.